

מדוע המהפכות הקומוניסטיות נכשלו בברית-המועצות ובסין? המאבק המתמשך נגד הרוויזיוניזם

מבחינה היסטורית, הויתורים השגויים לקפיטליזם הופיעו בצורות הבאות:

- 1) קומוניסטים חילקו באופן שגוי את הבורגנות למחנה "שמאלי" ומחנה "ימני" וקראו לברית עם המחנה ה"שמאלי".
- 2) לאחר המהפכה, הורחבו זכויות-היתר שניתנו לפלג ה"טוב" של הבורגנות, לכאורה בגלל שהעובדים הזדקקו לעזרתם של כוחות בורגניים "ידידותיים". תירוצים תיאורטיים ריקים מתוכן הומצאו על מנת להצדיק את הצעד הזה.
- 3) לאומנות, שהיא תיאוריה בורגנית ו"בין-מעמדית", קודמה. לנין, סטלין ומאו לא הבינו באופן מלא שהלאומנות היא ריאקציונרית תמיד. כמו לבורגנות עצמה, ללאומנות אין צדדים מתקדמים.
- 4) קומוניסטים ראו את "החזית המאוחדת" כברית ביניהם לבין הצד "הטוב יותר" של הבורגנות ונציגיו הליבראליים. בחזיתות המאוחדות האלו, הקומוניסטים עשו את הויתור הגדול מכולם: הסתרת הפרוגרמה הקומוניסטית מהמונים.

קומוניזם, לא סוציאליזם

אחד מהתירוצים העיקריים לויתורים הללו הייתה ההנחה שאי אפשר לשכנע חלק גדול מהמונים – האיכרים או העובדים הפחות מודעים – לתמוך ברעיונות קומוניסטיים ובשיטות קומוניסטיות. לפי הגישה הזאת, המהפכה צריכה לעבור דרך שני שלבים. השלב הראשון נקרא "סוציאליזם" – מדינה תחת הדיקטטורה של הפרולטריון אך עם מאפיינים קפיטליסטיים חזקים. (הסינים כינו את השלב הראשון "דמוקרטיה חדשה", מה שתירץ אפילו עוד יותר ויתורים לבורגנים ולרעיונותיהם מאלו שעשתה המהפכה הרוסית).

שיעור חשוב שעלינו ללמוד מכישלון המהפכות הקומוניסטיות הוא שרעיון ה"סוציאליזם" הוא רוויזיוניסטי בפני עצמו. הרעיון לפיו מצב "מעורב" הנקרא סוציאליזם יכול להיות שלב מעבר לקומוניזם נראה הגיוני בעבר, אבל הניסיון הוכיח שרעיון זה הוא מוטעה. בכל מקום בו "מהפכה סוציאליסטית" ניצחה, מעמד העובדים הפסיד. זה לא צירוף מקרים. הניסיון ההיסטורי מוכיח שבכל פעם שמהפכנים עשו ויתורים לבורגנים, הבורגנים היו יכולים להשתמש בויתורים האלו כדי לתפוס מחדש את השלטון. (לדיון מעמיק יותר, ראה את המסמכים "הדרך למהפכה 3" ו"הדרך למהפכה 4").

המהפכה הסינית של 1949 התבססה על הפוטנציאל המהפכני של האיכרים העניים. לקראת סוף שנות ה-40 של המאה ה-20, המפלגה הקומוניסטית הסינית וההמונים המהפכניים זכו בשלטון בסין היבשתית. לאחר תפיסת השלטון במדינה, מאו קרא לתקופה של "דמוקרטיה חדשה" שתביא אלמנטים של הבורגנות הלאומית הנצלנית אל תוך המדינה. אבל אף חברה לא יכולה להישלט בו-זמנית על ידי יותר ממעמד אחד. ללא קשר לטרמינולוגיה, ולמרות חולשות חמורות, מה שהתקיים בפועל בסין בתקופה "הדמוקרטיה החדשה" היה הדיקטטורה של הפרולטריון.

הבנה מדעית של ההיסטוריה חייבת להתמקד בלמידת התנועות המהפכניות. אנחנו חייבים להתבסס על מה שהיה חיובי בניסיונות הללו וללמוד ממה שהיה שלילי על מנת להתקדם מעבר להם.

ארבע מהפכות גדולות נגד הקפיטליזם סימנו את הדחיפה קדימה של האנושות: הקומונה הפריזאית, המהפכה הרוסית, המהפכה הסינית והמהפכה התרבותית הפרולטארית הגדולה (מתפ"ג). כל אחת מהמהפכות האלו שיקפה את חשיבותן של הסתירות העיקריות בין המעמד הקפיטליסטי לבין הפרולטריון, או מעמד העובדים.

המאבק לשלטון המדיני הוא בלתי-נפרד מהמאבק בין רעיונות נכונים לרעיונות שגויים לגבי הדרך להשיג אותם, לשמור עליו ולבסס אותם. מאבק זה ידוע כמאבק נגד הרוויזיוניזם – הרעיונות ושיטות העבודה של האויב המעמדי המתקיימים בתוך התנועה הקומוניסטית. מאבק זה יימשך עד שהקומוניזם יושג ויתבסס בעולם כולו.

אופורטוניזם ימני: הטעות ארוכת-הטווח של

התנועה הקומוניסטית

מהפכנים שתפסו את השלטון עשו טעויות חמורות שאפשרו למעמד הקפיטליסטי לזכות מחדש בשלטון במדינה. אם נבין את הטעויות האלו, נוכל להימנע מהן ולוודא שהגל הבא של המהפכות הקומוניסטיות לא ייכשל בצורה דומה.

המהפכה הרוסית של 1917 היוותה את הניצחון המוצק הראשון של העובדים והאיכרים בתפיסת השלטון במדינה וביסוסו. כבר מההתחלה, המהפכה הותקפה על ידי הבורגנות הבין-לאומית, מתקפה שהגיעה לשיאה בפלישה הפאשיסטית לברית-המועצות ב-1941.

אבל המאבק ההמוני האדיר להבסת הפאשיזם, שהונהג בעיקר על ידי התנועה הקומוניסטית, לא הביא לקומוניזם. הנהגת התנועה הקומוניסטית הבין-לאומית, שהונהגה בידי ברית-המועצות, תמכה בהשגת הקומוניזם באמצעות התהליך הפרלמנטארי ולא באמצעות הפלת שלטון הבורגנות במהפכה והקמת שלטון של העובדים. האסטרטגיה הזאת הקימה את הקפיטליזם חזרה על רגליו במערב אירופה.

בברית המועצות, שורשי הרוויזיוניזם נבעו מעשיית ויתורים לבורגנים. דבר זה סלל את הדרך לצמיחתה של בורגנות חדשה ו"אדומה" (כלומר, קומוניסטית במילים אבל קפיטליסטית במעשים).

הויתורים שנעשו לחלקים מהמעמד השליט הישן התבססו על הרעיון השגוי לפיו חלק אחד של המעמד השליט הוא "טוב" מהחלק השני. כיום, קבוצות רוויזיוניסטיות אלו ואחרות טוענות שקפיטליסטים ליבראליים כמו למשל ברק

אובאמה טובים מאשר ריאקציונרים כמו ג'ורג' בוש, כאשר שניהם נלחמים בציפורניים ובשיניים למען הקפיטליזם.

אבל האידיאולוגיה של "הדמוקרטיה החדשה" הייתה פגומה, מה שאפשר לבורגנות לתפוס עמדות וכושר-תמרון במפלגה, במנגנון המדינה ובכלכלה.

המהפכה התרבותית הפרולטארית הגדולה (מתפ"ג) בסין של שנות ה-60 של המאה ה-20 העלתה את שאלת טבעו המעמדי של השלטון במדינה. הויתורים שנעשו לטובת הבורגנות על ידי מדיניות הדמוקרטיה החדשה אפשרו את צמיחתו של מעמד שליט חדש. המעמד השליט הזה היה שונה מהמעמד השליט הישן, אבל המהות הקפיטליסטית שלו נשארה אותו הדבר.

המפלגה הקומוניסטית הסינית (מק"ס) עמדה בלב המעמד השליט החדש הזה. מרבית הגרעין המוביל (הקאדר) של המפלגה הפך לבורגנות "אדומה". אבל במהפכה התרבותית הפרולטארית הגדולה, ההמונים נלחמו כדי לכבוש מחדש את השלטון מידיהם של הרוויזיוניסטים האלו.

הנהגת המפלגה הקומוניסטית הסינית הבינה שברית-המועצות נעשתה רוויזיוניסטית, אבל העלתה רק ביקורת שטחית לגבי המהפך הזה, שהיה בעל חשיבות עולמית והיסטורית. המפלגה הקומוניסטית הסינית אף פעם לא בחנה באופן ביקורתי את הבנייה הסוציאליסטית בברית-המועצות או בסין, והיא גם לא דחתה את התיאוריה של הויתורים לבורגנות ולא התנערה מהלאומנות. הבורגנות ה"אדומה" הסינית תקפה את הסובייטים בגלל שההמונים הסיניים היו מתקדמים מידי מכדי לבלוע את הקו הסובייטי, שהיה קפיטליסטי באופן ברור. אבל במתפ"ג ההמונים הסיניים התחילו לקחת ברצינות את רעיון הפלת הבורגנות ה"אדומה" וכיבוש השלטון מחדש.

המתפ"ג עזרה להכניס מספר רעיונות חיוניים לתנועה המהפכנית העולמית:

- 1) העדיפות המוחלטת של תמריצים פוליטיים על פני תמריצים חומריים.
- 2) עליונות הפוליטיקה על הידע הטכני: לא "מומחיות" אלא הבנתם ויישומם של הרעיונות הקומוניסטיים על ידי ההמונים.
- 3) מאבק מוגבר נגד הרוויזיוניזם. השמאל במתפ"ג הבין שה"סיוע" הסובייטי יצר אשליות קטלניות לגבי הרוויזיוניזם.
- 4) מאבק מוגבר נגד האימפריאליזם ושותפיו הלאומניים.
- 5) הדוקטרינה המהפכנית לפיה ההמונים יותר חשובים מכלי נשק ויכולים לנצח כל מלחמה אימפריאליסטית, כולל מלחמה גרעינית.

בבסיס המתפ"ג עמדה התפיסה שהמאבק המעמדי מתחדד לאחר תפיסת השלטון.

שני גורמים נפרדים השתתפו במתפ"ג: שמאל, שיוצג על ידי מיעוט מתוך הקאדר של המפלגה, על ידי תנועת המשמרות האדומים ועל ידי מועצות העובדים המהפכניות; וימין, שיוצג על ידי ליו שאו-צ'י, דנג שאיופינג – ולאחר מכן מאו עצמו. לפעולות הראשוניות של המתפ"ג לא היה כל קשר שהוא עם מאו. מאו ובעלי בריתו השתמשו בשמאל ככלי במאבק נגד הימנים החשופים יותר.

המנגנון של מאו עצמו וכוחות הגונים רבים בתוך התנועה ההמונית העלו את מאו למדרגת חצי-אל. הוא הפך ל"שמש האדומה בלבבות שלנו" ונטען שהוא לא יכול לטעות. מאו העלה מס-שפתיים לשאיפותיהם המהפכניות של ההמונים בזמן שהוא רימה וניצל את השמאל עם פולחן האישיות שלו.

המתפ"ג דוכאה בשנות ה-60 המאוחרות של המאה ה-20. גורמים קומוניסטיים הובסו וכוח העובדים הופל. הטעות המרכזית במתפ"ג נעשתה בידי השמאל, כאשר הוא לא הפריד את עצמו מבחינה אידיאולוגית וארגונית מכוחותיו של מאו, ונפל בפח פולחן האישיות הבורגני סביב מאו.

סיכום

התנגדות מפלגת העובדים הפרוגרסיבית ללאומנות, לשלב-המעבר של הסוציאליזם ולכל סוגי התיאוריות של שני השלבים הותקפה כאולטרה-שמאליות. אבל יישום הקו הפוליטי שלנו בפועל היה הדרך בה ניסינו להדגים את תוקף הניתוח שלנו ותוקף האסטרטגיה שלנו למהפכה. המפלגה העולמית שלנו יוזמת מאבקים, מספקת הנהגה למאבקים רבים בעולם, ומצטרפת לאלו המוכנים להצטרף אלינו למאבק על נושאים ספציפיים. אנחנו ממשיכים "לשרת את העם" בדרך זו. אנו שמים לנגד עינינו את המשימות הבאות:

- 1) לעקור מהשורש את כל הרעיונות המצדיקים ברית עם המעמד השלט.
- 2) לחשל את עצמנו ואת ידידינו כדי שנוכל לזהות מלכודות לאומניות ולהימנע מהן, בייחוד במאבק נגד הגזענות.
- 3) לוודא שהקומוניזם והדיקטטורה של הפרולטריון מועלים בכל חומרי ההתסה של המפלגה.
- 4) למחוק כל סימן לפולחן אישיות. כל חבר מפלגה צריך להיות מסוגל להציג את קו המפלגה ולהיות בעל היכולת לבקר את כל החברים וההנהגה.
- 5) להשקיע בעבודת המפלגה ובארגון המוני. לזכות בחברים חדשים למפלגה.
- 6) לשפר ולהרחיב את העבודה הבין-לאומית והתעשייתית שלנו.

בכך שאנחנו דנים בקו המפלגה שלנו, מיישמים אותו ומעשירים אותו, המפלגה שלנו תעמיק את קשריה עם העובדים בארץ ובעולם. יש לנו עולם שלם ללמוד – ועולם לזכות בו.

(דיון מפורט בהרבה בנושאים החיוניים הללו נכלל במסמכים מפלגת העובדים הפרוגרסיבית בשם "הדרך למהפכה 3" ו"הדרך למהפכה 4").